

Forskning og overvåking av kongeørn i Vest-Finnmark

Karl-Otto Jacobsen

*Rovviltnemnda Region 8,
2. september 2021*

Hovedformål med prosjektet

Framskaffe mer kunnskap
om kongeørnbestanden i
Finnmark ved å studere
atferd, valg av byttedyr,
reproduksjon,
trekkmønster og
overlevelse

Prosjekthistorikk

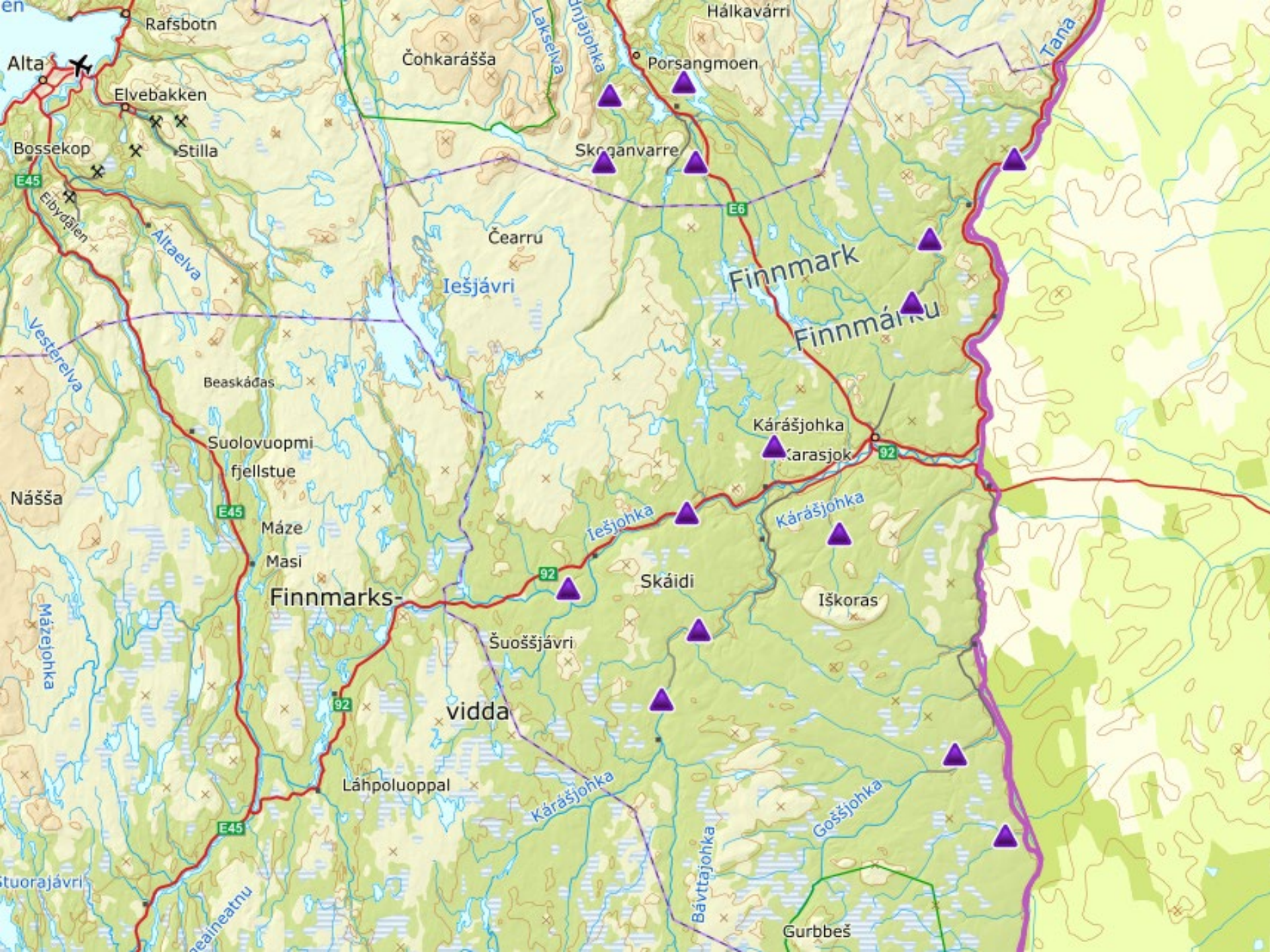
- ▶ Oppstart av prosjektet i Finnmark i 2001
- ▶ 2001: Bestandsestimat 40-100 hekkende par
- ▶ 2017: Bestandsestimat 140-160 hekkende par
- ▶ Resultat av kartlegging – ikke bestandsøkning
- ▶ Kartlegging med båt på kysten (2005-2009)
- ▶ Bruk av helikopter fra 2004, midtre og indre strøk
- ▶ 2013: del av nasjonal intensiv overvåking av KØ
- ▶ 57 kongeørn-territorier overvåkes (15 intensive)
- ▶ 35 jaktfalk-territorier
- ▶ NINA, Rovfuglgruppa i Vest-Finnmark (ROV), SNO

Intensiv overvåking av kongeørn i Norge

- Utvidelse fra 2013
- 12 områder
- 50 km i diameter
- 15 territorier i hvert område
- 180 tilsammen

0 105 210 420 Kilometers

Registreringsmetode i felt

- ▶ 1. februar- 15. juni

Status i territorier og hekkeforsøk i reir
(minst 4t tilsammen hvis ingen hekkeforsøk)

- ▶ 15. juni – 31. juli

Reirkontroll for å påvise flyvedyktige unger

- ▶ 1. august – 15. september

Eventuell høstkontroll

Hvis ingen positive funn vår eller sommer, >4t)

Finnmark: vårsjekk i medio april

- Vi sjekker etter at ørnene har lagt seg på egg.
- Fluktspill i mars hvis nødvendig
- I Øvre Anárjohka NP skjer dette sammen med SNO

Utfordring:

- Dårlig snøforhold i april
- Mobildekning dårlig nede i dalene hvor reirene ligger
- Mye hensyn til reindriften da

© Christian Eriksen

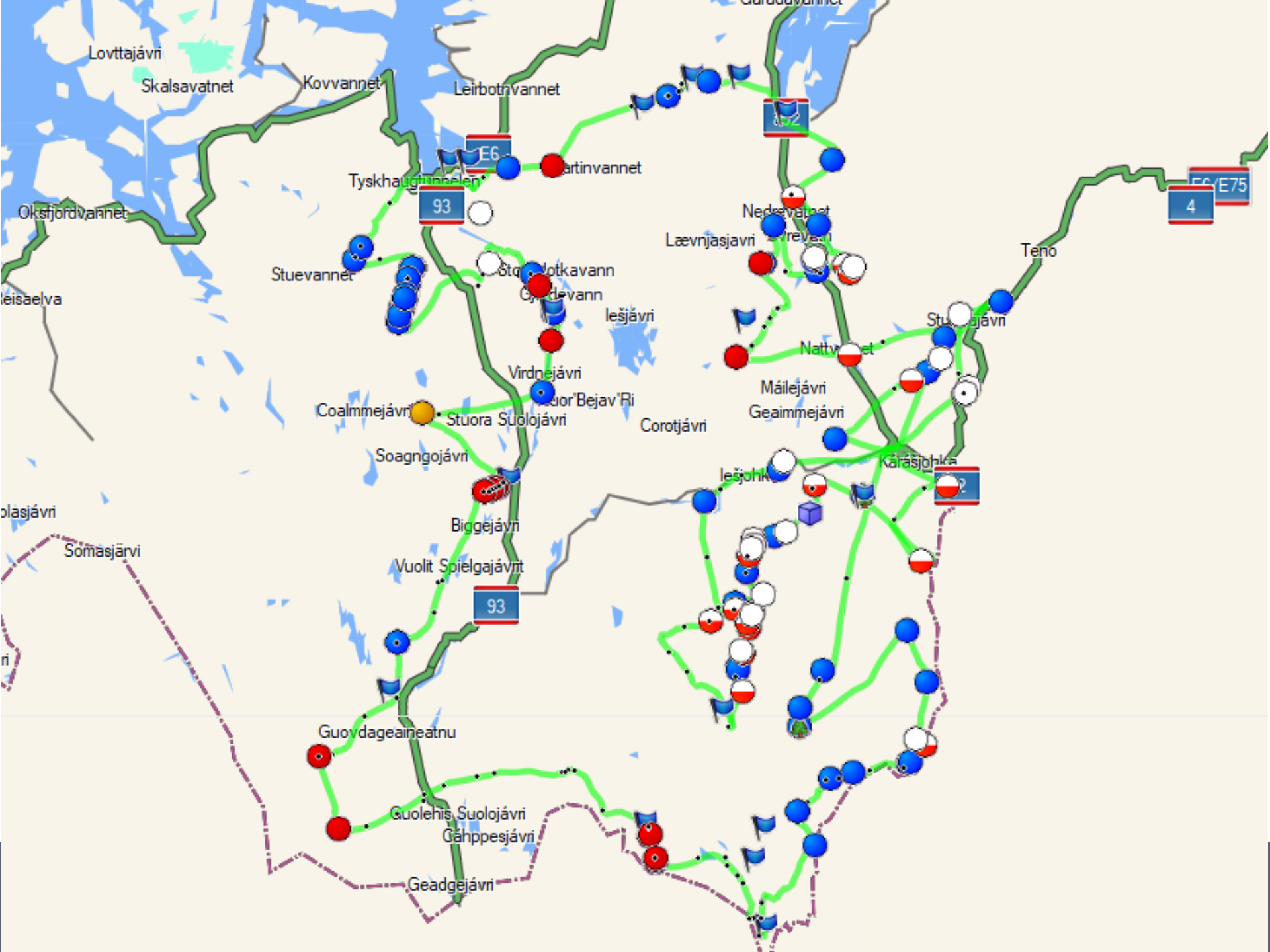

Flyving månedskiftet juni/juli

Jaktfalk

Vandrefalk

Fiskeørn

Vellykket hekking = 1 unge > 50 dg

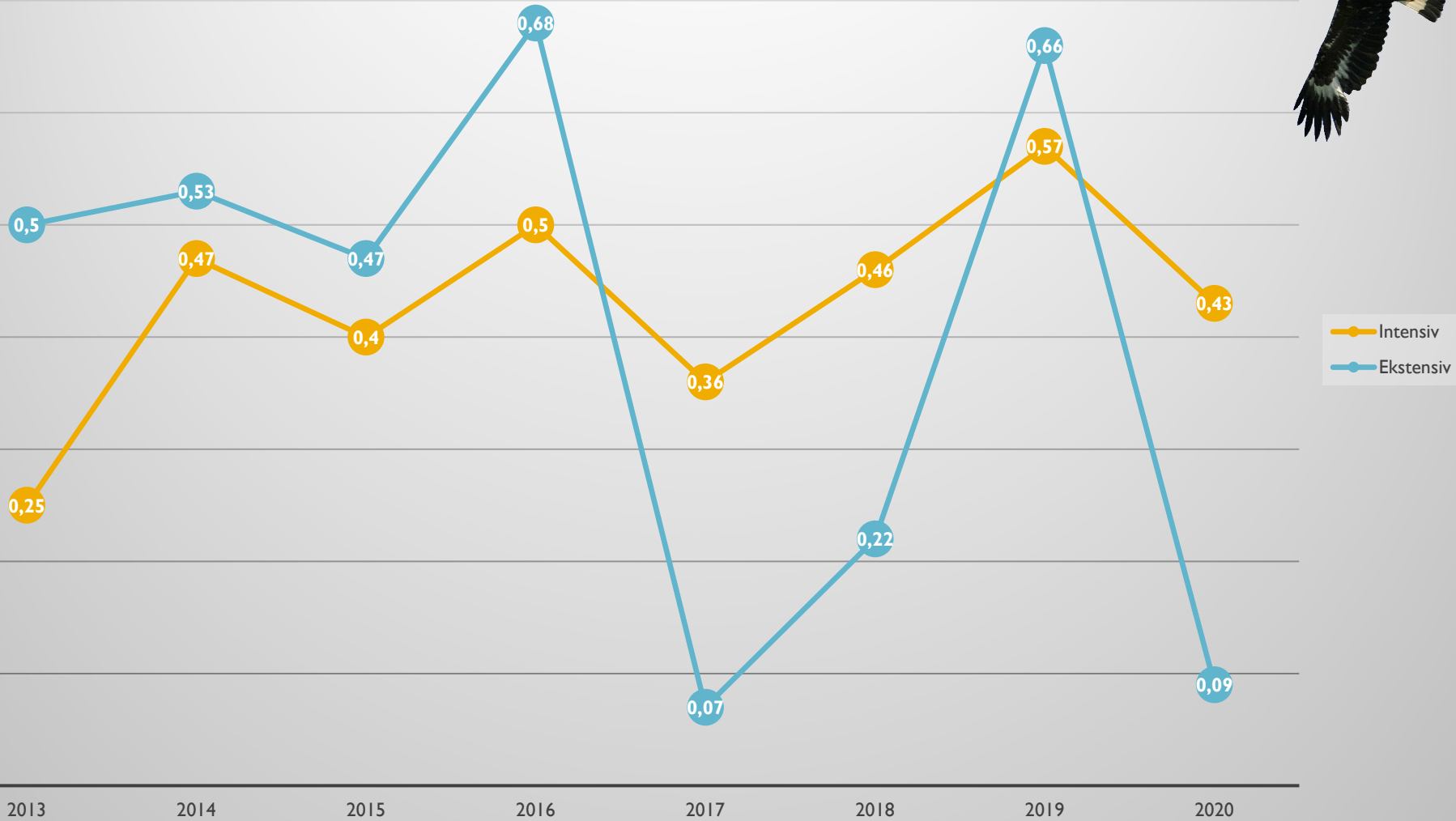
48 dagar

55 dagar

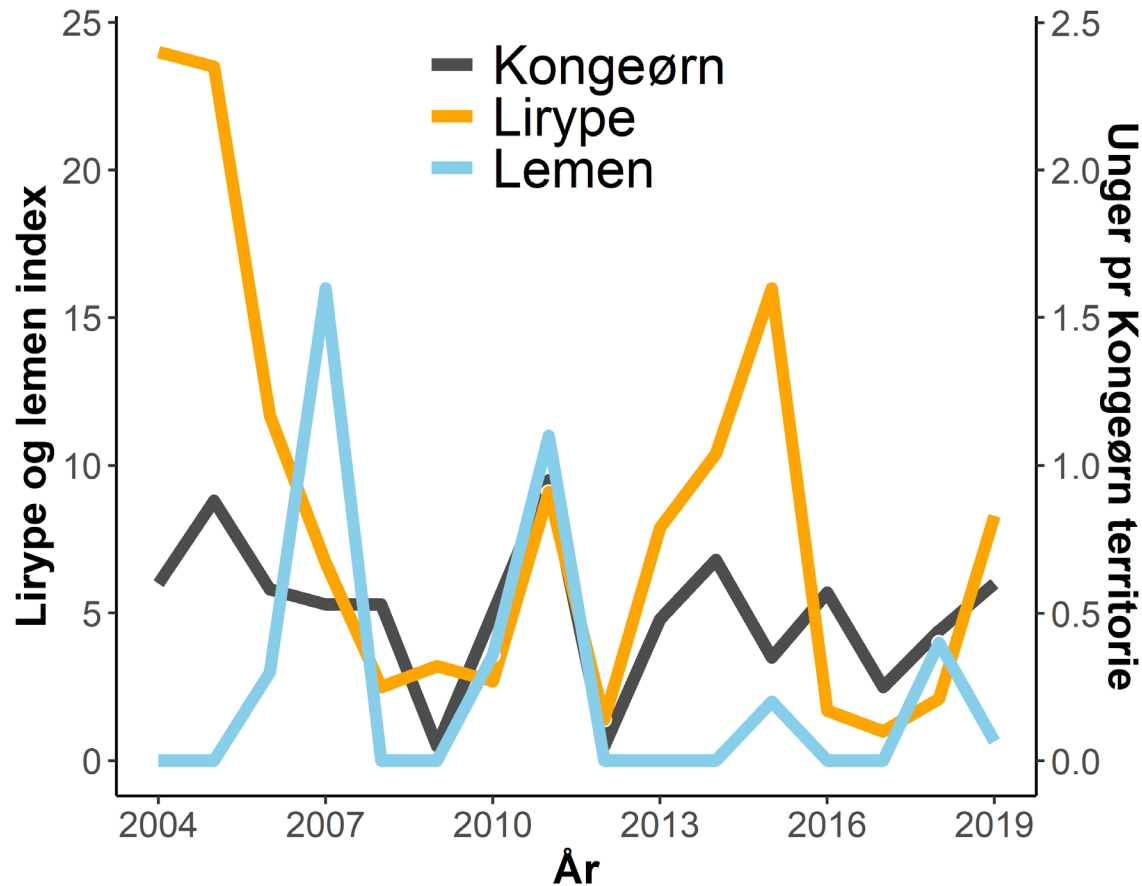
Fra: Möt Kungsörnen (Dag Peterson 1997)

Hekkesuksess hos kongeørn i Vest-Finnmark

Forholdet mellom tetthet av lirype (individ/km²), lemen (antall/100 felledøgn) og gjennomsnittlig produksjon hos 26 kongeørnterritorier (unger >40 dager/okkuperte territorier) i studieområdet i indre Finnmark i perioden 2004-2019. Rypedata fra Nilsen et al. 2020, og lemendata fra Soininen et al. 2019.

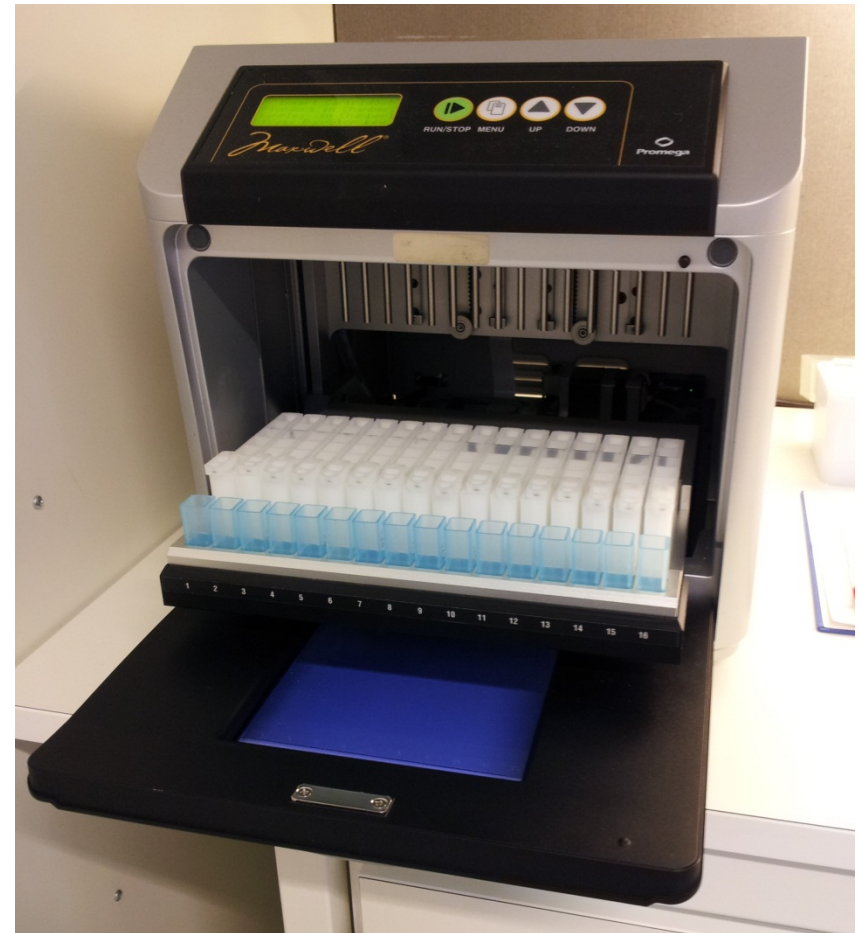
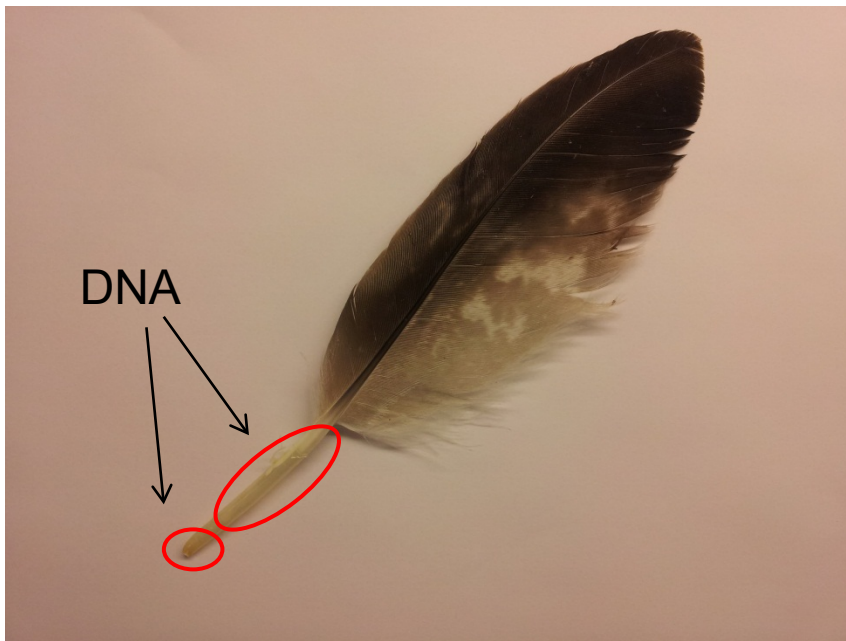
DNA-basert overvåking av kongeørn

DNA-basert overvåking av kongeørn

- ▶ Overvåke kongeørn-bestanden i Norge for å få indikasjoner på bestandsendringer
- ▶ Voksenoverlevelse er den beste indirekte parameteren for å overvåke reelle bestandsendringer (Katzner et al. 2007)
- ▶ «Når det gjelder overvåking av utskifting og overlevelse av voksne individ må dette utføres ved genetiske analyser»

Skisse til intensiv overvåking av kongeørn i Norge (Gjershaug et al. 2012)

Ekstraksjon av DNA

DNA-basert monitoring av kongeørn i Finnmark

LokalitetsID	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
A-NFI-076	Aqc0029	Aqc0029			Aqc0029	Aqc0029		Aqc0029	
	Aqc0014	Aqc0014	Aqc0014				Aqc0224	Aqc0224	Aqc0224
A-NFI-077	Aqc0034	Aqc0034	Aqc0034			Aqc0184			
	Aqc0010	Aqc0010	Aqc0010	Aqc0010	Aqc0010	Aqc0010	Aqc0010	Aqc0010	Aqc0010
A-NFI-096		Aqc0188	Aqc0188		Aqc0188	Aqc0188	Aqc0188	Aqc0188	Aqc0188
	Aqc0008	Aqc0008	Aqc0008	Aqc0008	Aqc0008	Aqc0008	Aqc0008	Aqc0008	Aqc0008
A-NFI-099	Aqc0028	Aqc0028	Aqc0028	Aqc0028		Aqc0028	Aqc0028	Aqc0028	Aqc0369
	Aqc0013		Aqc0027	Aqc0027	Aqc0027	Aqc0027	Aqc0027	Aqc0027	Aqc0027
A-NFI-100		Aqc0038	Aqc0038	Aqc0038		Aqc0038	Aqc0038		Aqc0038
	Aqc0005	Aqc0005	Aqc0005	Aqc0005	Aqc0005	Aqc0005	Aqc0005	Aqc0005	Aqc0003
A-NFI-101	Aqc0101		Aqc0101	Aqc0101	Aqc0101	Aqc0101		Aqc0101	Aqc0101
	Aqc0006	Aqc0006	Aqc0006	Aqc0006	Aqc0006	Aqc0006	Aqc0006	Aqc0006	Aqc0006
A-NFI-102	Aqc0004	Aqc0058	Aqc0058		Aqc0058	Aqc0058	Aqc0058		Aqc0058
	Aqc0033		Aqc0033		Aqc0177	Aqc0191	Aqc0225	Aqc0225	Aqc0225
A-NFI-103		Aqc0059	Aqc0059	Aqc0059	Aqc0059	Aqc0059	Aqc0059	Aqc0062	Aqc0062
	Aqc0009	Aqc0009	Aqc0009	Aqc0009	Aqc0009	Aqc0009	Aqc0009	Aqc0009	Aqc0009
A-NFI-104		Aqc0056	Aqc0056	Aqc0056		Aqc0192	Aqc0226		
	Aqc0003		Aqc0003			Aqc0003	Aqc0003		Aqc0342
A-NFI-105	Aqc0012	Aqc0012	Aqc0142		Aqc0193	Aqc0193	Aqc0193	Aqc0193	Aqc0193
	Aqc0031	Aqc0031	Aqc0031	Aqc0031	Aqc0031	Aqc0031	Aqc0031	Aqc0031	Aqc0031
A-NFI-107	Aqc0030	Aqc0030	Aqc0030	Aqc0030					
	Aqc0015		Aqc0015	Aqc0015					
A-NFI-108	Aqc0041		Aqc0041			Aqc0041		Aqc0237	
	Aqc0017	Aqc0017	Aqc0106	Aqc0106	Aqc0129			Aqc0129	Aqc0129
A-NFI-109	Aqc0016					Aqc0016		Aqc0016	Aqc0016
	Aqc0032	Aqc0032	Aqc0032		Aqc0032	Aqc0032	Aqc0032	Aqc0032	Aqc0032
A-NFI-118		Aqc0093		Aqc0145	Aqc0145	Aqc0145	Aqc0184	Aqc0184	
		Aqc0051		Aqc0051	Aqc0051		Aqc0051	Aqc0051	
A-NFI-119				Aqc0128	Aqc0128		Aqc0128	Aqc0128	Aqc0128
	Aqc0011			Aqc0011	Aqc0011	Aqc0011	Aqc0011	Aqc0011	Aqc0345

Årlig voksen-
overlevelse
(2012-20)
= 0,92%

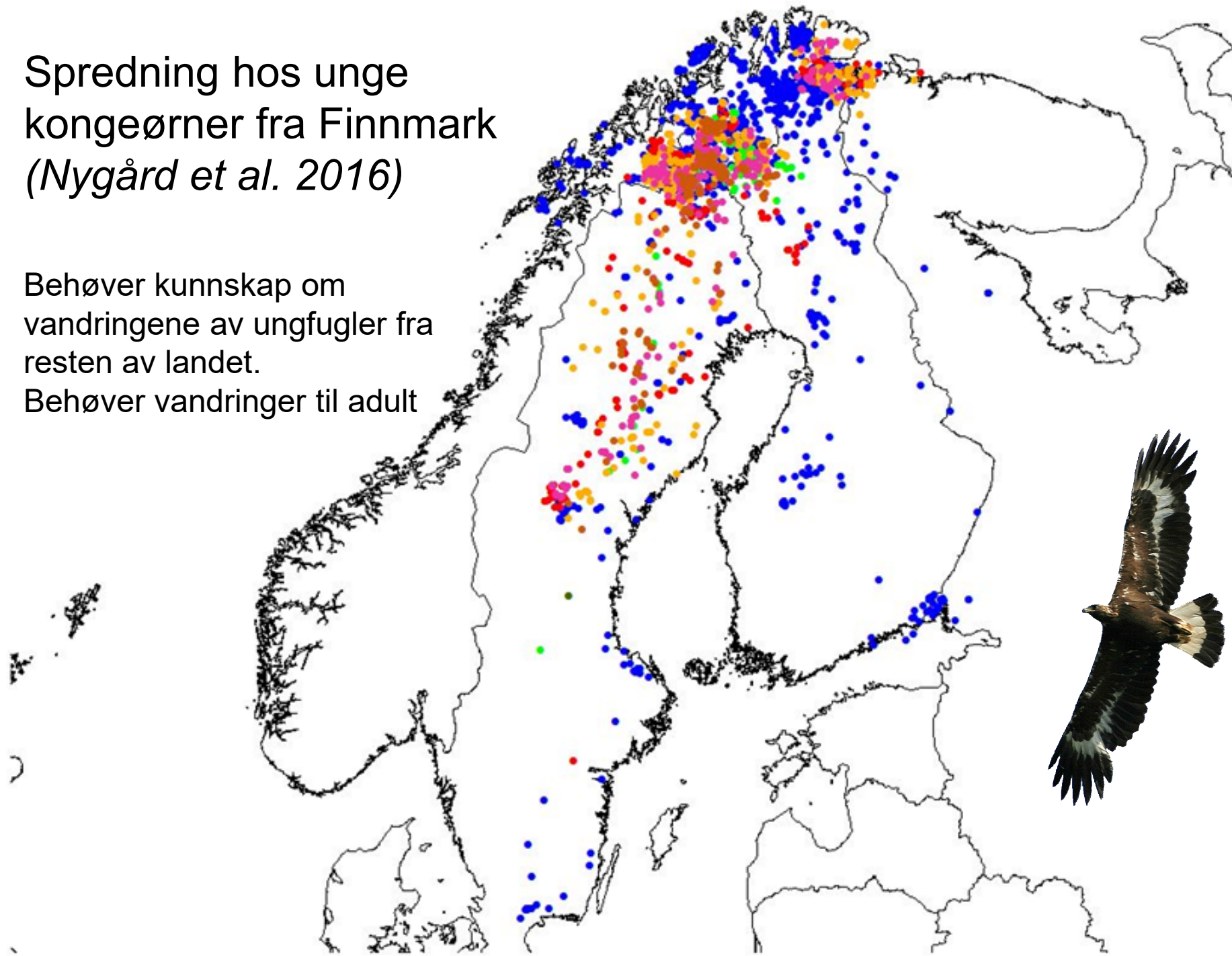

25 satellittsendere på reirunger (2002-2011)

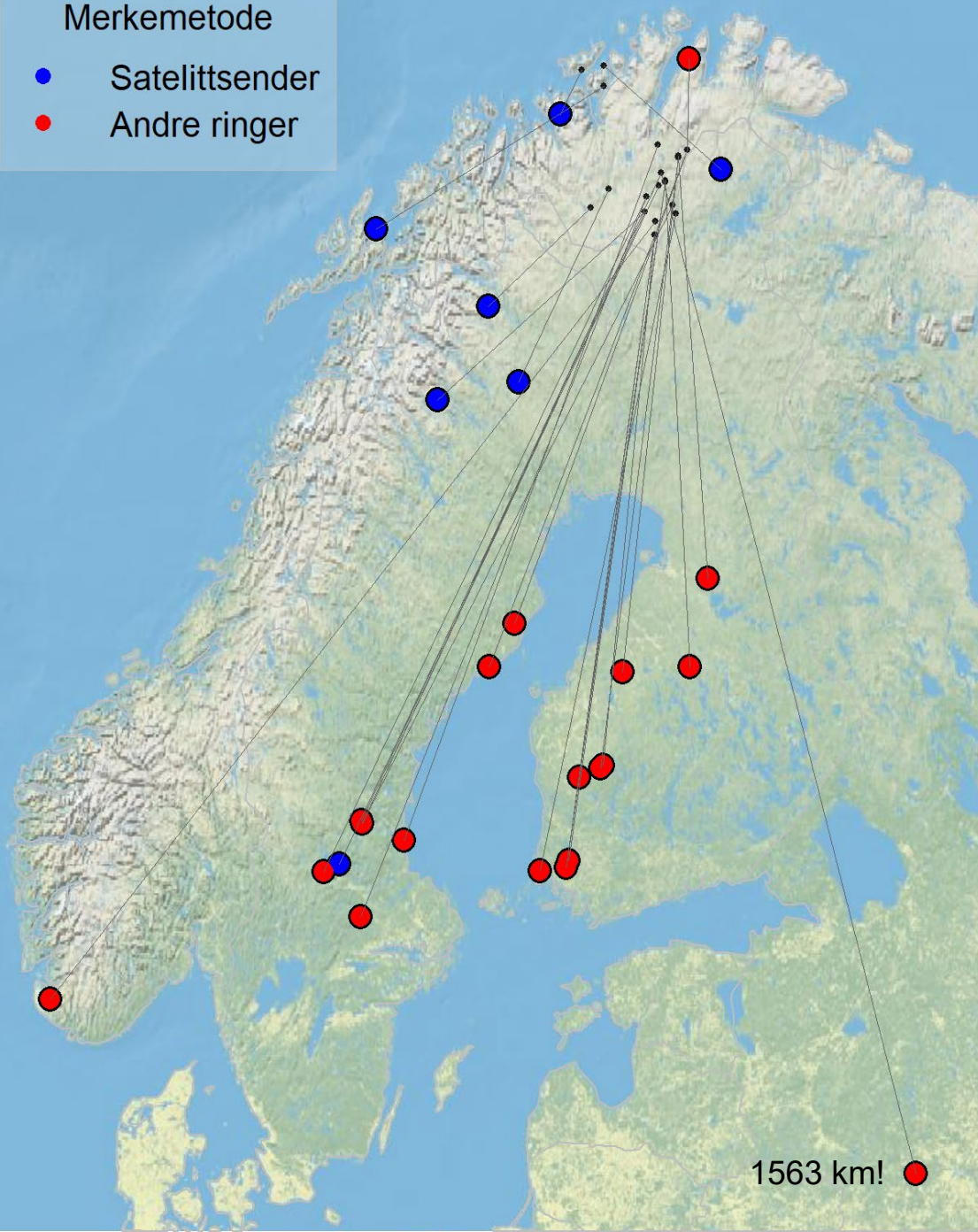
Spredning hos unge kongeørner fra Finnmark (Nygård et al. 2016)

- Behøver kunnskap om vandringer av ungfugler fra resten av landet.
- Behøver vandringer til adult

Merkemetode

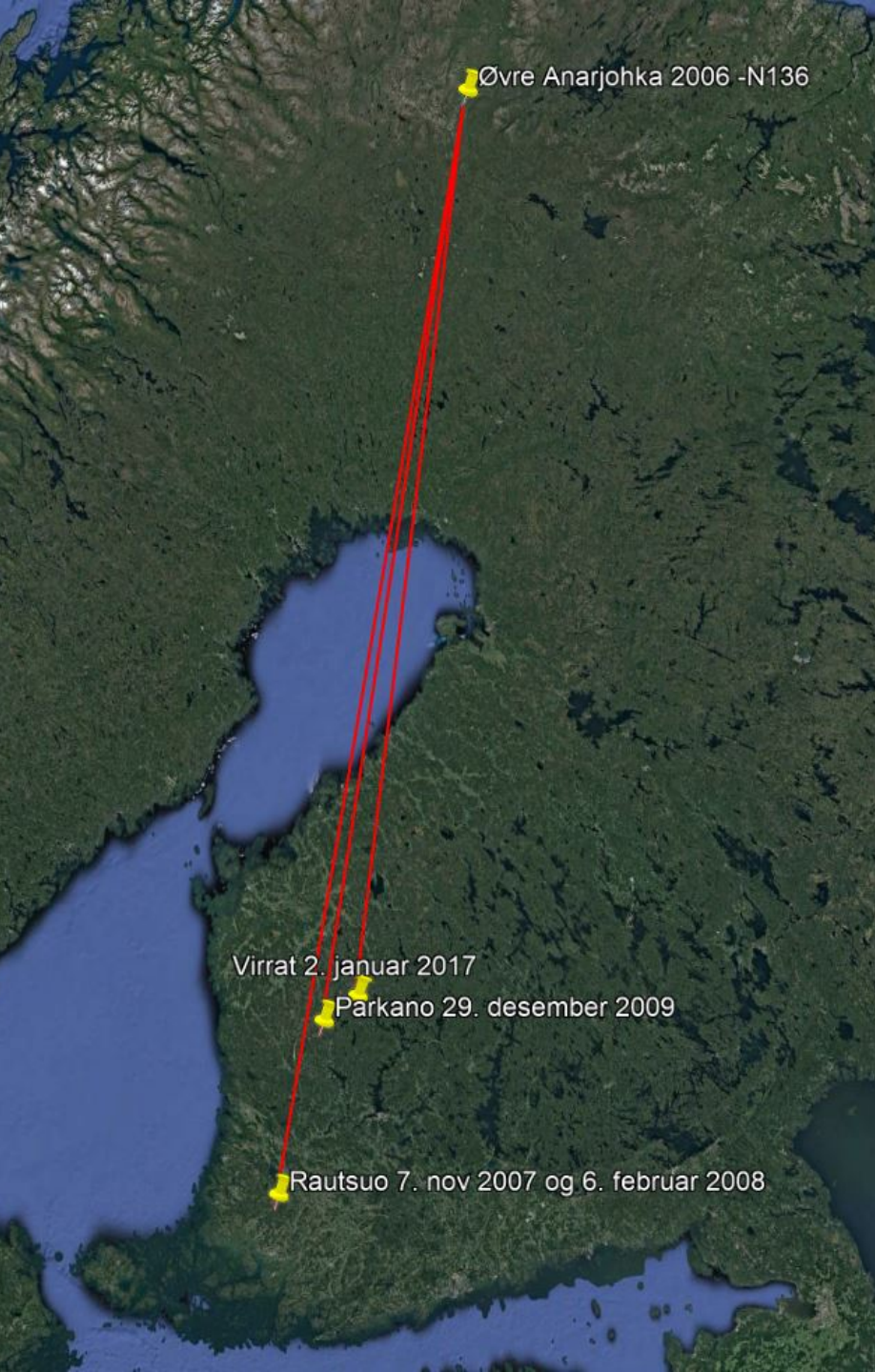
- Satelittsender
- Andre ringer

Ringmerkingsfunn av kongeørn fra Finnmark

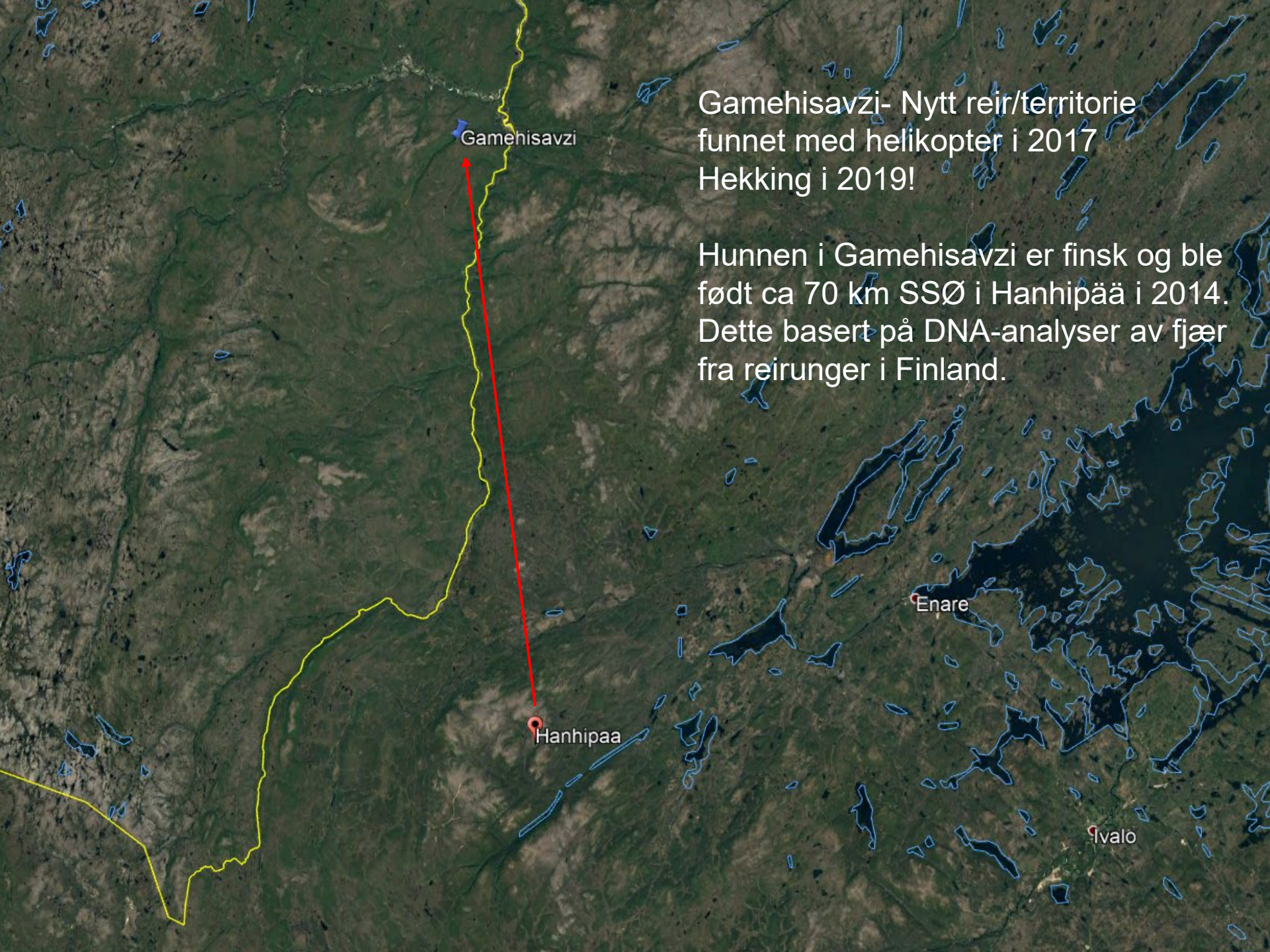
- Prosjektet har ringmerket 140 reirunger i perioden 2001-2021
- 18 gjenfunn >50 km fra merkestedet
- Av 25 reirunger med satelittsender – 8 gjenfunn

Gamehisavzi- Nytt reir/territorie
funnet med helikopter i 2017
Hekking i 2019!

Hunnen i Gamehisavzi er finsk og ble
født ca 70 km SSØ i Hanhipää i 2014.
Dette basert på DNA-analyser av fjær
fra reirunger i Finland.

Kongeørn (8K) merket i Karasjok i 7.
juni 2008 - kontrollert på åteplass i
Edsbyn Sør-Sverige i
februar 2015

2009-03-30 12:15:00 PM 1 0 -2°C

*Kongeørn merket i Karasjok i 2007, som ble
fotografert med viltkamera på åteplass på
Sværholthavøya i Nordkapp kommune i
mars.2009. Foto © NINA/UiTø*

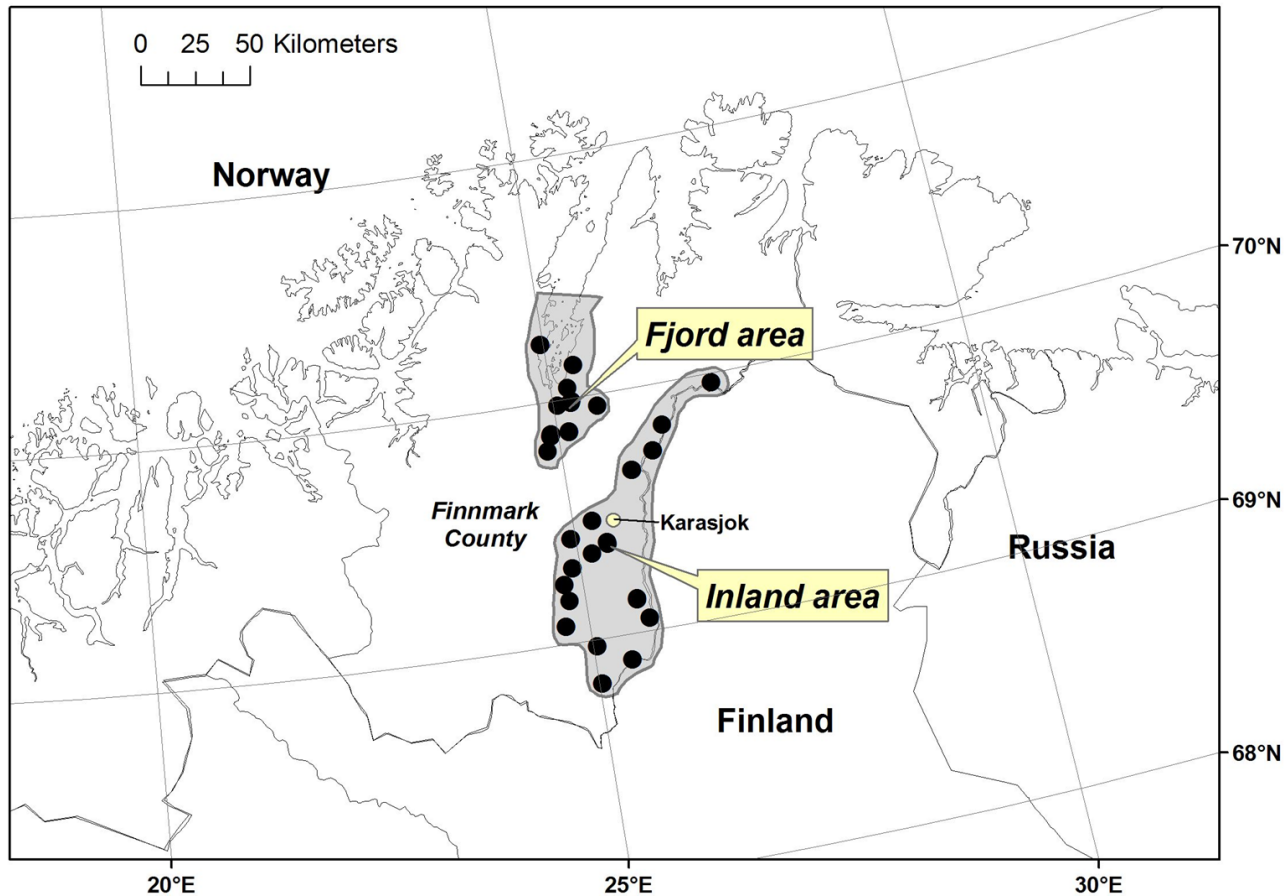
PC85 RAPIDFIRE PRO

RECONYX

Ringmerket i Finnmark i
2013- fotografert i mars
2015 på åteplass ved
Oulu, Finland

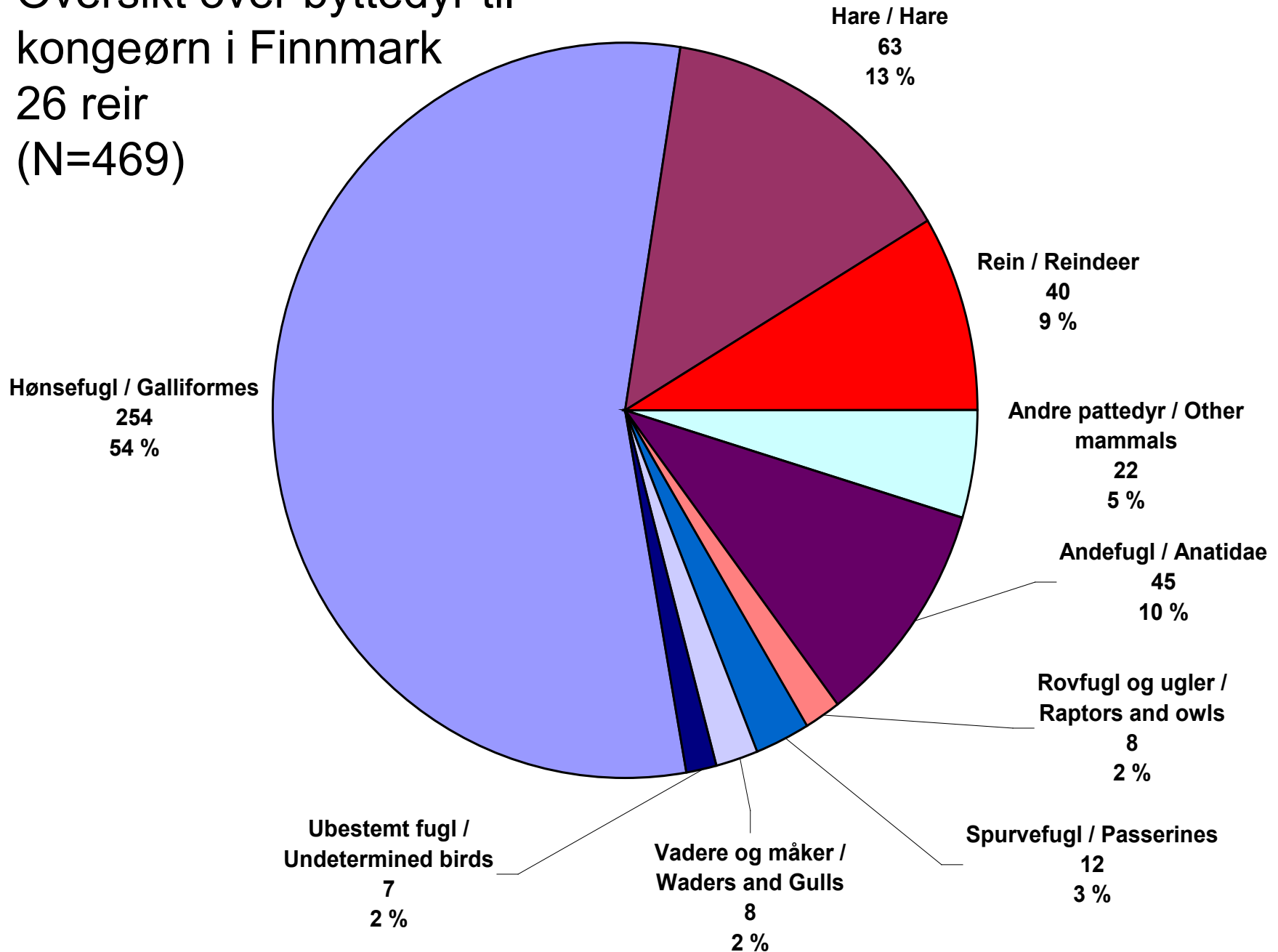

Innsamling av byttedyr hos kongeørn i perioden 2001-2006

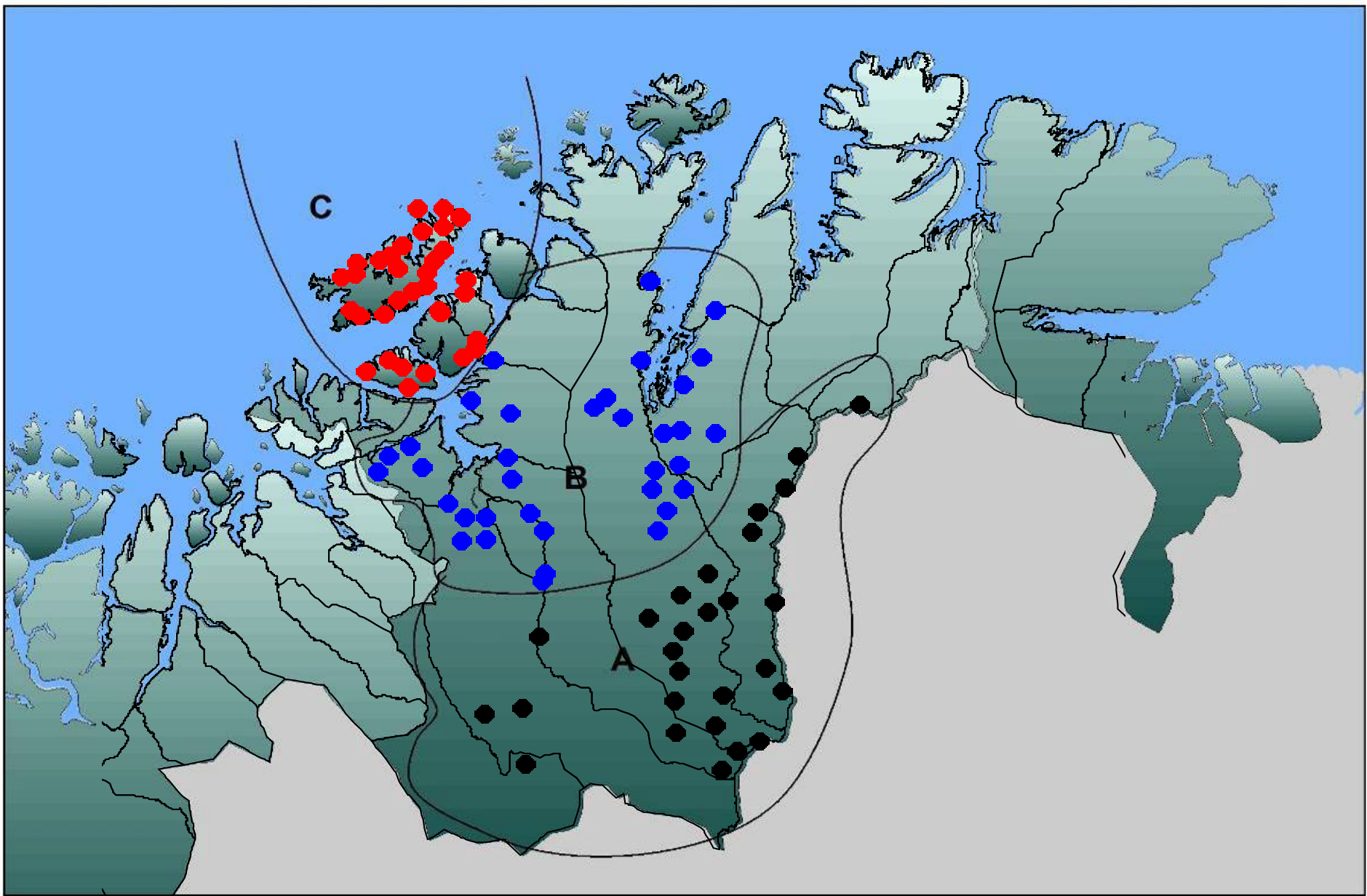
Oversikt over byttedyr til kongeørn i Finnmark

26 reir
(N=469)

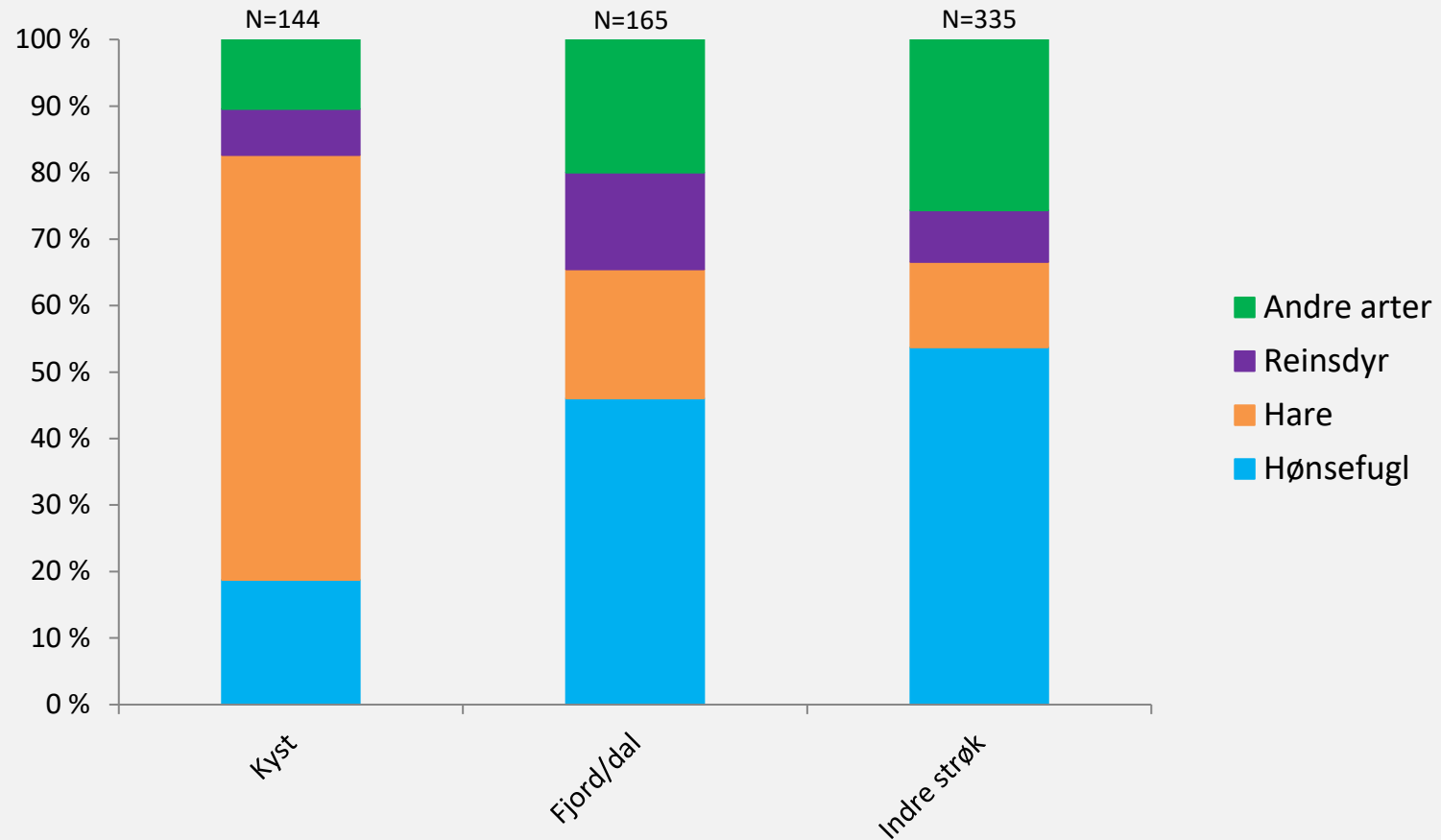

Art	Total	Indre	Fjord
Rype (<i>Lagopus spp.</i>)	241	176	65
Hare (<i>L. timidus</i>)	63	38	25
Rein (<i>R. tarandus</i>)	40	21	19
Sædgås (<i>A. fabilis</i>)	15	15	0
Storfugl (<i>T. urogallus</i>)	13	11	2
Spurvefugl ubest. (<i>Passeriformes spp.</i>)	12	9	3
Smågnagere (<i>Rodentia spp.</i>)	8	5	3
And ubest.	7	5	2
Fugl ubest.	7	7	0
Laksand (<i>M. merganser</i>)	6	1	5
Ravn (<i>C. corax</i>)	6	3	3
Gås ubest. (<i>Anser sp.</i>)	5	5	0
Jordugle (<i>A. flammeus</i>)	5	5	0
Rødrev (<i>V. vulpes</i>)	6	6	0
Kråke (<i>C. corone</i>)	4	1	3
Småspove (<i>N. phaeopus</i>)	4	1	3
Sangsvane (<i>C. cygnus</i>)	3	3	0
Brunnakke (<i>A. penelope</i>)	3	1	2
Småvadere ubest. (<i>Scolopacidae spp.</i>)	3	2	1
Mår (<i>M. martes</i>)	3	2	1
Siland (<i>M. serrator</i>)	2	2	0
Krikkand (<i>A. crecca</i>)	2	0	2
Dvergfolk (<i>F. colombarius</i>)	2	1	1
Kvinand (<i>B. clangula</i>)	1	1	0
Toppand (<i>A. fuligula</i>)	1	0	1
Fiskemåse (<i>L. canus</i>)	1	0	1
Myrhauk (<i>C. cyaneus</i>)	1	1	0
Mink (<i>M. vison</i>)	1	1	0
Huskatt (<i>F. domesticus</i>)	4	2	2
Total	469	325	144

Forenklet liste over byttedyr og antall som ble funnet i eller ved kongeørnreir i perioden 2001-2006

Byttedyr hos kongeørn i Vest-Finnmark

Kunnskapsbehov - diett

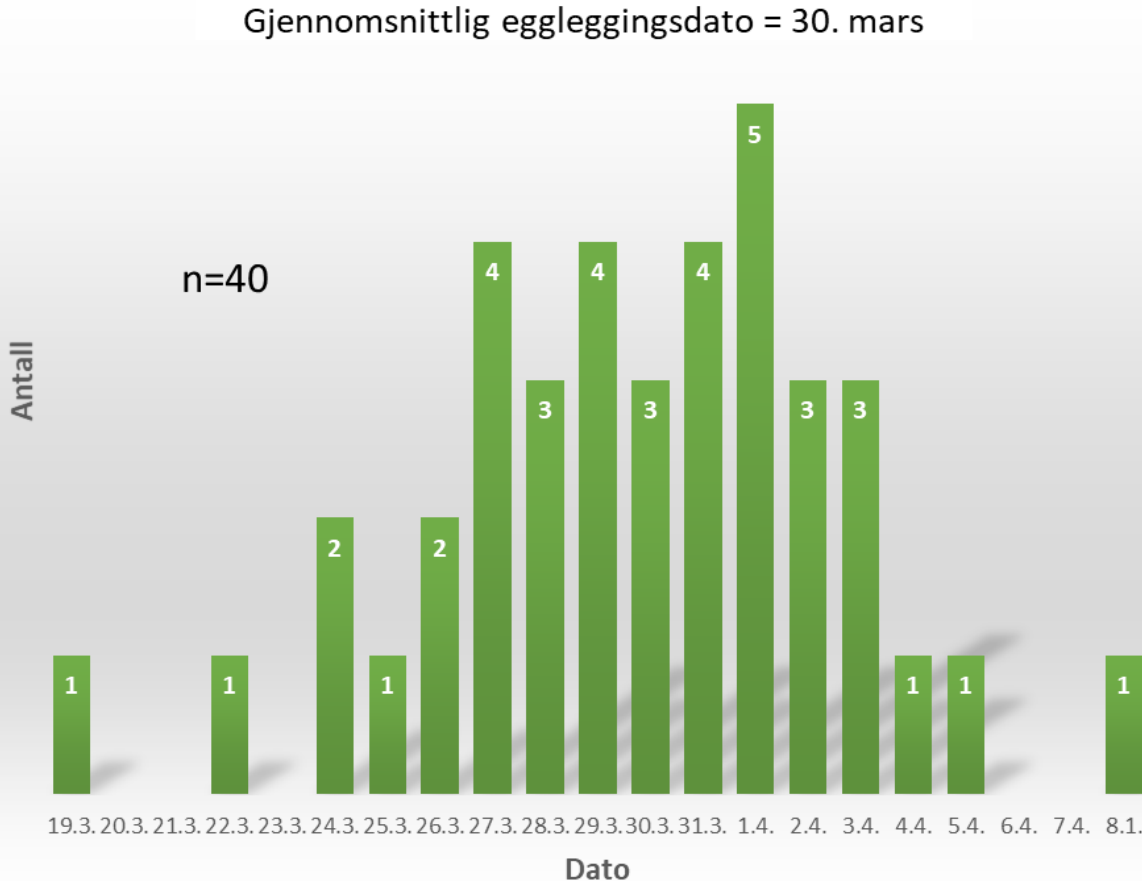
- ▶ Hva spiser kongeørnene om vinteren?
- ▶ Mer kunnskap om kongeørnenes rolle som predator på rein/sau (rein/sau)
- ▶ Mulig pilotstudie: DNA-analyser av skitprøver
→ hva spiser kongeørna?

Tidspunkt for egglegging hos kongeørn i Finnmark

Gjennomsnittlig eggleggingsdato = 30. mars

n=40

Beregnet eggleggingsdatoer for kongeørn i Vest-Finnmark i perioden 2014-2020. Dataene er fra 13 territorier med 40 hekkinger hvor det ble produsert unger (>50 dg). Det er brukt 43 dager som rugetid

Kartlegging av kongeørn 2016-2017

Kartlegging av kongeørn 2018-2019

XXXX

Kongeørn i Vest-Finnmark 2001-2021

NINA Rapport

Oppsummering av resultatene fra et langtidsstudie

Karl-Otto Jacobsen, Torgeir Nygård, Oddmund Kleven, Geir Helge Systad, Arve Østlyngen, Olaf Opgård, Trond Vidar Johnsen, Duncan Halley, Audun Stien, Jan Ove Bustnes

Prosjektet er finansiert av: Miljødirektoratet
Fylkesmannen i Finnmark
(viltfondet, FKT-midler)
Reindriften utviklingsfond
(RUF) 2001 – 2003

Takk for oppmerksomheten!